

IIDESJÄRVEN PUISTON ASEMAKAAVA NRO 8725

Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvitys
DonnaID 5 078 209

Päiväys	6.11.2020
Tekijät	Lauri Erävuori ja Jaakko Kullberg
Projektinumero	YKK 65307

Sisällys

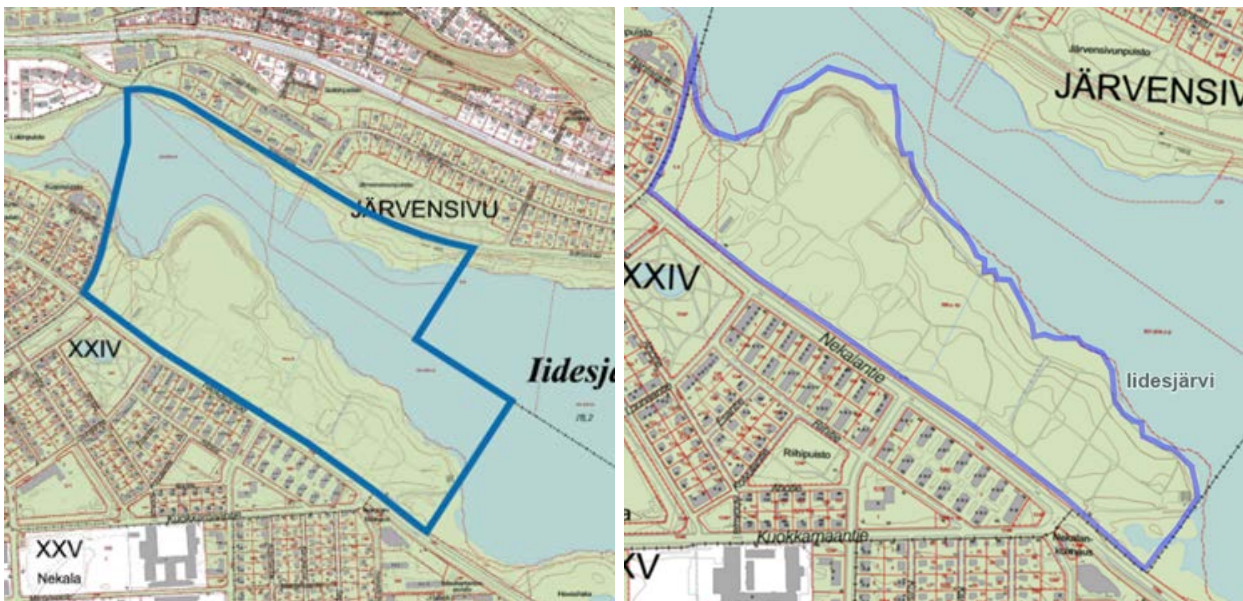
1	JOHDANTO	2
2	SELVITYSALUE	2
3	MENETELMÄT	2
4	KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT	4
4.1	Kasvillisuuskuviot	7
4.1.1	Rakennetut alueet (kuviot 1, 3, 4, 5 ja 24)	8
4.1.2	Viljelypalsta-alue (nro 2)	9
4.1.3	Kulttuuriniityt (nrot 6 ja 11)	10
4.1.4	Puistomaiset ympäristöt (nrot 9 ja 18)	12
4.1.5	Kangasmetsät (nrot 7, 10, 17, 19, 22 ja 25)	13
4.1.6	Järvenrantakasvillisuus (nrot 8, 13, 14, 15, 16, 20, 21 ja 23)	15
4.2	Luontotyytit	17
4.3	Huomionarvoiset lajit	18
4.4	Arvokkaat kohteet	18
4.5	Vieraslajit	19
4.6	Kytkeytyminen viherverkostoon	21
4.7	Selvitysalueen merkitys hyönteislajistolle	22
5	JOHTOPÄÄTÖKSET	25
6	LÄHTEET	26

1 JOHDANTO

Tämä selvitys on tehty Tampereen kaupungin toimeksiannosta liittyen lidesjärven puiston asemakaavaan 8725. Työn tarkoitus oli selvittää asemakaava-alueen kasvillisuus ja luontotyypit asemakaavoituksen edellyttämällä tarkkuudella. Työn yhteydessä selvitettiin myös vieraslajien esiintymisen alueella.

2 SELVITYSALUE

lidesjärven selvitysalue sijaitsee Nekalan kaupunginosassa noin kaksi kilometriä Tampereen keskustasta kaakkoon. Selvitysalue käsittää lidesjärven eteläpuoleisen osan asemakaava-alueesta. Selvitysalue rajautuu pohjoisessa lidesjärveen, lännessä Rantaraittiin, etelässä Nekalantiehen ja idässä matonpesualueen itäreunaan. Suunnittelualuetta ympäröivät Nekalan asuinalueet ja lidesjärvi. Kasvillisuus- ja luontotyyppiselvityksen selvitysalue-rajaus kattaa asemakaava-alueen lidesjärven eteläpuoleiset osat (Kuva 1). lidesjärven pohjoinen osa asemakaava-alueesta ei sisällynyt selvitykseen.

Kuva 1. Asemakaava-alueen rajaus (vasen kuva) sekä selvitysalueen rajaus (oikea kuva).

3 MENETELMÄT

Lähtöaineistona on käytetty lidesjärven ympäristö- ja maisemaselvitystä vuodelta 2010 sekä Tampereen kartta- ja paikkatietoaineistoja.

Kasvillisuus- ja luontotyypit inventoitiin 8.7.2020. Lisäksi kasvillisuutta rantojen osalta tutkittiin toistamiseen 10.8.2020. Inventoinnit toteuttivat FM biologit Lauri Erävuori ja Jaakko Kullberg Sitowise

Oy:stä. Heinäkuun inventoinnissa koko selvitysalue kuljettiin kattavasti läpi lukuun ottamatta maa-ainesten varastointialuetta vanhalla kaatopaikka-alueella. Maastossa kirjattiin havaitut kasvilajit kuviokohtaisesti. Lajilista ei ole kattava, vaan maastossa kirjattiin lajit, jotka havaittiin työn yhteydessä. Tällä tavoin asiantuntija saa kuitenkin hyvän kuvan kasvillisuudesta ja osin alueen käyttöhistoriasta. Elokuussa tehtiin vielä tarkistuksia rantakasvillisuuden osalta.

Maastossa rajattavina arvokkaina kohteina huomioitiin:

- Luonnonsuojelulain 29 § mukaiset suojeltavat luontotyypit
- Vesilain 2 luvun 11 § mukaiset suojeltavat vesiluontotyypit
- Metsälain 10 § mukaiset metsäluonnon erityisen tärkeät elinympäristöt
- Luontotyyppien uhanalaisuusluokituksen mukaiset uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit
- Alueellisesti ja paikallisesti edustavat luontokohteet (mm. perinneympäristöjen luontotyypit, iäkästä puustoa sisältävät kohteet, geologisesti arvokkaat muodostumat)

Tunnetut ja maastotyössä löydetty arvokkaat kohteet arvoitettiin luontoarvojen perusteella. Kohteiden arvotuskriteereinä käytettiin kohteen edustavuutta, luonnontilaisuutta, harvinaisuutta ja uhanalaisuutta. Kangasmetsien luontotyyppien edustavuuden määrittelyssä huomioitiin metsän metsänhoidollinen tila, lahoppujatkumo, lahoppuun määrä sekä elävän puuston rakenne ja puulajisuhteet. Kuvio on osoitettu kangasmetsien uhanalaiseksi luontotyyppiksi vain, jos kohteella esiintyi lahoppu(jatkumo) sekä puusto oli eri-ikäistä ja erirakenteista. Niittyjen luokittelussa vanhat pellot on rajattu pois uhanalaisista perinneympäristöistä, jos viljelykäytön päättymisestä on alle 50 vuotta.

Arvoluokitus pohjautuu seuraavaan jaotukseen:

a) kansainvälisesti arvokkaat kohteet, b) kansallisesti arvokkaat kohteet, c) maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet, d) paikallisesti arvokkaat kohteet sekä e) muut huomionarvoiset arvokkaat kohteet.

Kansainvälisesti arvokkaat kohteet. Tähän ryhmään kuuluvat Natura 2000 –verkoston alueet, Ramsar -alueet ja kansainvälisesti merkittävät kosteikot ja lintualueet (IBA –alueet).

Kansallisesti arvokkaat kohteet. Kansallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat kansallispuistot, luonnonpuistot, suojeluohjelmien kohteet, erämaa-alueet, koskiensuojelulain mukaiset vesistöt, valtakunnallisten suojeluohjelmien kriteerit täyttävät kohteet, kansallisesti tärkeät lintuvesialueet

(FINIBA -alueet), kohteet, joilla on luonnonsuojelulain luontotyyppejä (LsL 29§), äärimmäisen ja erittäin uhanalaisten sekä vaarantuneiden lajien esiintymispaikat, erityisesti suojeltavien lajien esiintymispaikat ja muut arvokkaat luonnonsuojelualueet. Lisäksi kansallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat valtakunnallisesti arvokkaat perinnemaisemat.

Maakunnallisesti ja seudullisesti arvokkaat kohteet. Tähän ryhmään kuuluvat valtakunnallisissa suojeluohjelmissa maakunnallisesti arvokkaiksi luokitellut kohteet, seutu- ja maakuntakaavan suojelualuevaraukset, silmälläpidettävien lajien esiintymät, alueellisesti uhanalaisten lajien esiintymispaikat ja maakunnallisesti/seudullisesti merkittävät muut luontokohteet. Lisäksi luokkaan sisältyvät alueet, joilla esiintyy useita edustavuudeltaan hyviä uhanalaisia luontotyyppejä.

Paikallisesti arvokkaat kohteet. Paikallisesti arvokkaihin kohteisiin kuuluvat kohteet, joilla on metsälain erityisen tärkeitä elinympäristöjä (MeL 10§), yleis- ja asemakaavojen suojeluvaraukset, paikallisesti uhanalaisten ja harvinaisten lajien esiintymispaikat sekä muut paikallisesti harvinaiset ja edustavat luontokohteet. Lisäksi luokkaan sisältyvät alueet, joilla esiintyy uhanalaista luontotyyppiä.

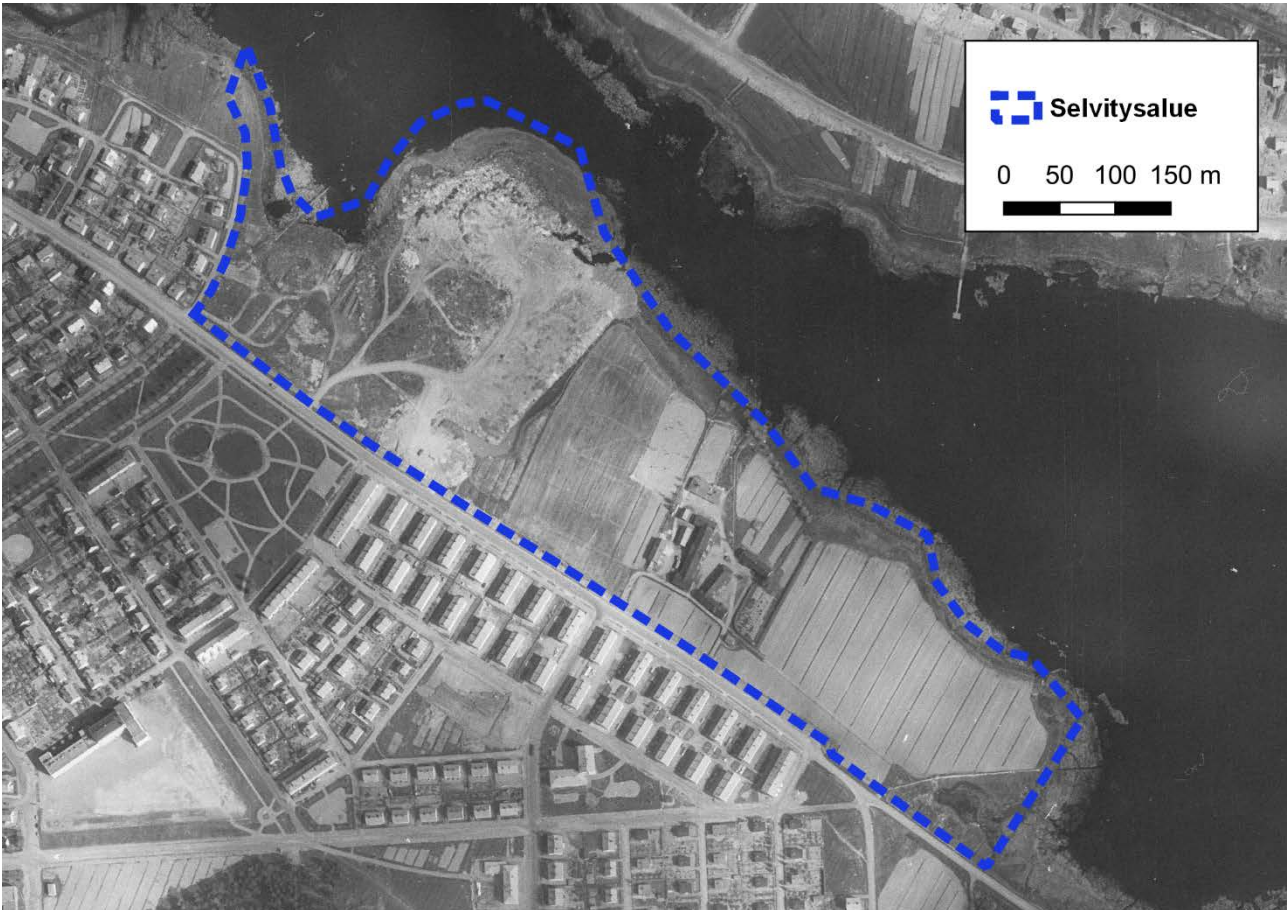
Muut huomionarvoiset arvokkaat kohteet. Kohteet, jotka eivät ole edellä mainituissa luokissa, mutta ovat luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta tärkeitä. Esimerkiksi tällaisia ovat suuret yhtenäiset tavanomaisen luonnon alueet, silmälläpidettävät luontotyyppit ja ekologiset käytävät.

Selvitystyön epävarmuustekijät liittyvät luonnon vuotuiseseen vaihteluun. Inventointitulokset ilmentävät aina hetkellistä luonnon tilaa, joka voi jossain määrin vaihdella vuosittain. Arvolajiston esiintymisen vaihtelee sekä vuodenajan että vuosien välillä, lajille sopivan elinympäristön asettamisrajoissa. Selvityksen tuloksiin ei arvioida liittyvän merkittäviä epävarmuuksia. Alueelta selvitettiin tärkeimmät, olennaiset tekijät eli kasvilajisto ja arvokkaat luontotyyppit kattavasti eikä näiden esiintymisessä ole olennaista vuosittaista vaihtelua.

4 KASVILLISUUS JA LUONTOTYYPIT

Jotta ymmärtää alueen kasvillisuuden piirteet, on syytä lyhyesti tehdä katsaus alueen historiaan. Selvitysalue on paikoittaisia rantakaistaleita lukuun ottamatta historiassa voimakkaasti muokattua ympäristöä. Osa alueesta on jäänyt kehittymään luontaisesti, jonka seurauksena alueella on nykyään muun muassa pienialaisia metsiköitä. 1940-luvulla lähes koko selvitysalue on ollut peltoviljelyssä, ja alueen keskellä on sijainnut kartano piha-alueineen. Ranta-alueet ovat olleet luontaisia, ilmeisesti matalarantaisia ja kasvittuneita. Alueen länsiosassa on Nekalan vuonna 1929 perustettu kaatopaikka, joskin myöhempää suppeammalla alueella (Tampereen ortokuva vuodelta 1946,

Kuva 2). 1950- ja 1960-luvuilla kaatopaikka-alue on edelleen laajentunut kohti itää, muutoin alueen käytössä ei ole tapahtunut muutoksia. Nekalan kaatopaikan käyttö päättyi vuonna 1958.

Kuva 2. Ilmakuva selvitysalueesta vuodelta 1966. Valtaosa alueesta on viljelyaluetta. Kaatopaikka-alue erottuu selvitysalueen luoteisosassa.

Kuva 3. Ilmakuva selvitysalueesta vuodelta 2020. Alueen muutos puustoisemmaksi on selvää verrattuna 1966 vuoden ilmakuvaan.

1960-luvun tai 1970-luvun alussa viljelyalueet ovat supistuneet, kartanon päärakennus on palanut ja kartanon länsipuoleiselle alueelle päärakennuksen ja kaatopaikan väliin oli rakennettu lukuisia rakennuksia. Kaatopaikan reunaosat ovat alkaneet puustoutua. Edelleen 1980-luvun puoleen väliin mennessä alueella tapahtui muutoksia, joista selvimmät ovat 60-70-luvun vaihteessa rakennettujen rakennusten purkaminen, kartanon alueen rakennusten purkaminen ja viljelyn päättymisen. 1980- ja 1990-luvuilla alueen puustoutuminen eteni edelleen vastaten jo pääpiirteissään nykyistä tilannetta (Kuva 3). Selvitysalueen itäosaan on istutettu vierasperäisiä puulajeja, mutta istutusajankohdasta ei ole tietoa. Alue on nykyisin viheraluekäytössä ja alueella on rakennettuja kulkuväyliä, viljelypalsta-alue, maa-ainesten varastoalue ja muita varastoalueita sekä luontopolku. Itäiset osat ovat niittyjä, jotka ilmeisesti niitetään loppukesästä.

Historiaa peilaten alueen metsiköt ja puustoiset alueet ovat kehittyneet noin 1960-luvulta lähtien, laajemmin vasta 1970-luvulta lähtien. Rantakaistaleita lukuun ottamatta maa on ollut muokattu viljelykäyttöön ja länsiosaan on kasattu aluksi jätteitä, sittemmin maa-ainesta. Tästä johtuen selvitysalueella ei ole luontaisia ympäristöjä, vaan metsiköt ovat luonteeltaan kulttuurivaikutteisia ja enemmänkin puistomaisia, joskin aluskasvillisuudeltaan ja pensaskerrokseltaan paikoin hyvin

reheviä. Eteläreunassa on myös ”tavanomaisempia” metsikkökuvioita, joita luonnehtii tasarakenteisuus ja osin aukkoinen kenttäkerros. Entiset viljelyalueet, siltä osin kuin eivät ole välillä olleet rakennettua ympäristöä, ovat paikoin puustoutuneet. Erityisesti itäosassa aluetta vanhat viljelyalueet ovat niittyinä, joissa on istutettua puustoa ryhminä tai kujanteina.

Luontaisia tai selkeästi sen kaltaisia ympäristöjä edustavat ainoastaan lidesjärven ranta-alueet käsittäen suurhelofyyttikasvillisuutta (korkeakasvuista rantakasvillisuutta) sekä rantapensaikoita.

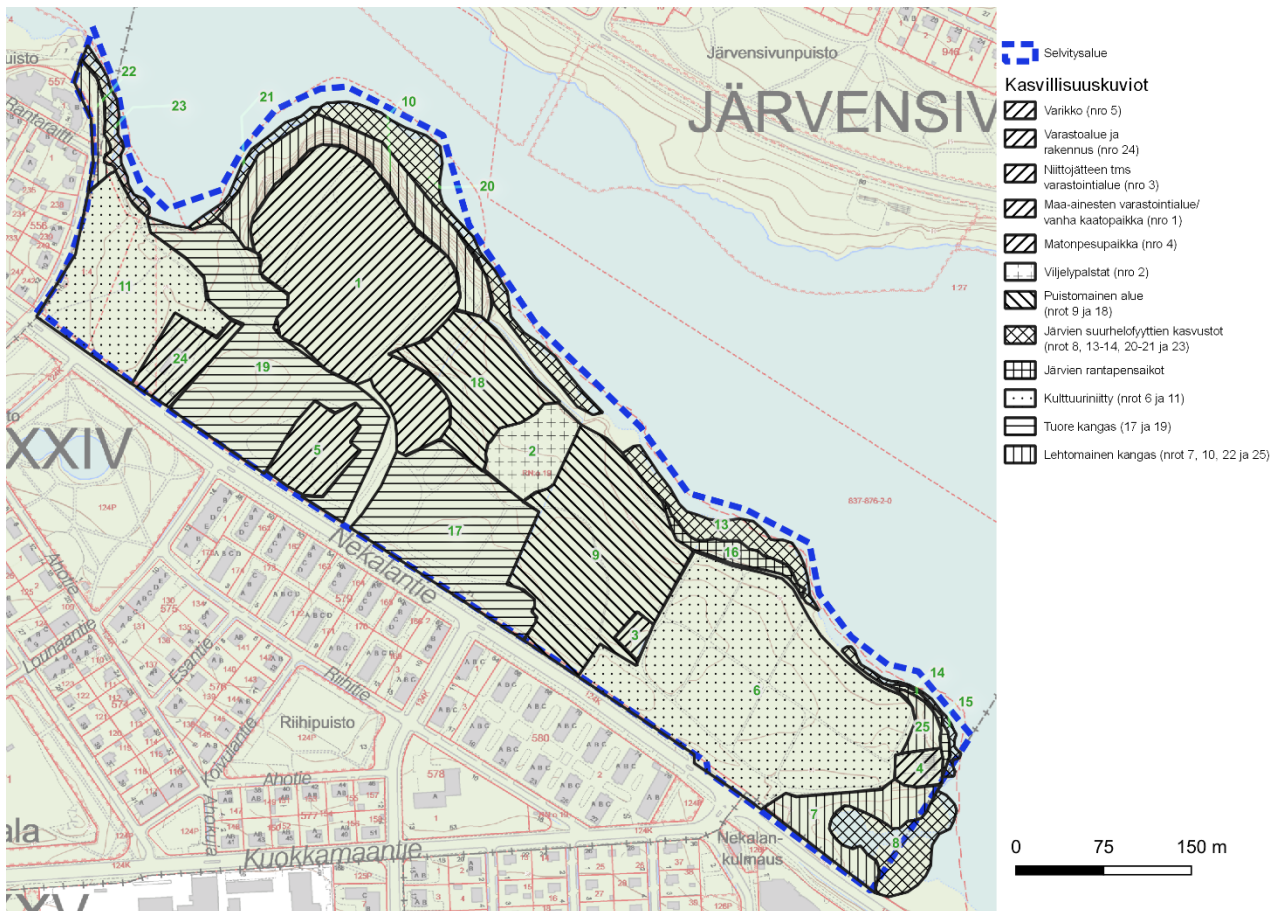
4.1 Kasvillisuuskuviot

Selvitysalueen kasvillisuuskuviot rajattiin maastossa. Kuviorajaukset tehtiin siten, että toisistaan selvästi poikkeavat ympäristöt rajattiin omiksi kuvioiksi. Pienkuviointia ei tehty esimerkiksi metsikkötasolla johtuen alueen voimakkaasta kulttuurivaikutteisuudesta. Kaikkiaan selvitysalueelta rajattiin 24 kuviota. Nämä luokiteltiin seuraavasti:

- Rakennetut alueet: kaatopaikka-alue, varasto- ja varikkoalueet sekä matonpesupaikka
- Viljelypalstat: Viljelypalsta-alue
- Avoimet ympäristöt: kulttuuriniityt eli vanhoille pelloille kehittynyt avoin niittykasvillisuus
- Puistomainen alue: heterogeeninen ympäristö käsittäen puustoisia ympäristöjä sekä avoimia ja puoliavoimia ympäristöjä, kulttuurilajisto vallitseva
- Järvien rantapensaikot sekä järvien suurhelofyyttikasvillisuus: uhanalaiset luontotyypit 2018 luontotyypit ranta-alueilla
- Kangasmetsät: tuoreet ja lehtomaiset kankaat. Luokiteltu kenttäkerroksen perusteella, mutta kasvillisuudessa luonteenomaista kulttuurivaikutteisuus tai puutteellinen kenttäkerros. Alueen kangasmetsät eivät ole uhanalaisia luontotyyppisiä.

Seuraavassa on kuvattu selvitysalueen kasvillisuus kuviotypeittäin. Rajattujen kuvioiden sijainti ja tyyppi on esitetty kartalla (Kuva 4).

Kuva 4. Kasvillisuuskuviokartta.

4.1.1 Rakennetut alueet (kuvio 1, 3, 4, 5 ja 24)

Rakennetuiksi alueiksi on kuvioitu erilaiset varikko- ja varastointialueet sekä vanha kaatopaik-
 alue ja matonpesupaikka (Kuva 5). Näillä alueilla ei esiinny kasvillisuuskuvioita. Vanhan kaatopai-
 kan alue käsittää avoimen ympäristön, joka on reunoiltaan puustoutunut. Avoin ympäristö käsittää
 maa-ainekasvoja ja kulkureittejä. Maa-ainekasvat ovat suurimmaksi osaksi kasvipeitteisiä käsittäen
 kulttuurilajeja sekä puutarhalajeja. Vieraslajeja esiintyy yleisesti ja jättipalsami muodostaa laajoja
 kasvustoja kasojen ympärillä. Rakennetuissa ympäristöissä ei esiinny erityisiä luontoarvoja eikä
 huomionarvoisia kasvillisuus- tai kasvikohteita. Kasvilajeja ei kirjattu näiltä kuvioilta.

Kuva 5. Alueen rakennetuiksi luokitellut ympäristöt ovat erilaisia varastointi- ja varikkoalueita. Varikkoalue on aidattu, tasattu alue (vasen yläkuva). Maa-ainesten varastointialue on vanhalla kaatopaikalla (vasen yläkuva). Matonpesupaikka on lidesjärven rannan tutumassa (vasen alakuva). Niittojätettä tai vastaavaa on kasattu pienelle alueelle kulttuurivaikutteisen niittyalueen reunaan (oikea alakuva).

4.1.2 Viljelypalsta-alue (nro 2)

Viljelypalstan alue on avointa ympäristöä, jota reunustavat puistomaisen luonteiset, avoimet ja puoliavoimet ympäristöt. Alue ei ole luonnonympäristöksi luokiteltavaa, eikä kuviolta kirjattu kasvilajeja. Alueella on runsaasti koriste- ja hyötykasveja. Alueella ei esiinny erityisiä luontoarvoja eikä huomionarvoisia kasvillisuus- tai kasvikohteita.

Kuva 6. Kuva viljelypalstoista etelästä kohti lidesjärveä.

4.1.3 Kulttuuriniityt (nrot 6 ja 11)

Selvitysalueella on kaksi laajempaa niittyalueetta: Läntinen ja itäinen niitty. Läntinen niitty on kauttaaltaan avoin, puuton heinävaltainen niitty, jolla esiintyy laikuittain monipuolisesti kasvilajistoa (Kuva 7). Pohjoisosassa niityllä vallitsevana on seittitakiainen, joka muodostaa yhtenäisiä kasvustoja. Heinin ohella niityllä kasvaa mm. paimenmataraa, apiloita, pelto-ohdaketta, vuohenputkea ja koiranputkea, nurmitädykettä sekä maa- ja niittyhumalaa.

Läntisen niityn lajistoa:

ahokeltano, ahomansikka, aivotvirna, alsikeapila, harmio, hevонhierakka, hiirenvirna, juolavehänä, karhunköynnös, koiranheinä, koiranputki, kyläkellukka, maahumala, maitohorsma, mesiangervo, niittyhumala, niityleinikki, niittynätkelmä, nokkonen, nurmipuntarpää, nurmirölli, nurmitädyke, paimenmatara, palsternakka, peltohanhikki, peltokorte, pelto-ohdake, peltoukonauris, peltovillakko, pietaryrtti, pihasaunio, pihatähtimö, puna-apila, punanata, saunakukka, seittitakiainen,

särmäkuisma, timotei, vadelma, valkoapila, voikukka, vuohenputki, raita, kiiltopaju, tuomi, rauduskoivu, haapa, vaahtera, kuusi, kotipihlaja, ruotsinpihlaja, tammi.

Kuva 7. Läntinen niitty on avoin ja puuton. Heinät ovat vallitsevia, mutta muita ruohovartisia esiintyy yleisesti.

Itäinen niittyalue eroaa läntisestä niitystä, koska itäisillä niityillä on istutettuna useita puulajeja ryhminä tai kujanteita, osin myös yksittäisinä puina (Kuva 8 ja Kuva 9). Niittyosat ovat luonteeltaan heinävaltaisia, lajistollisesti hieman vaatimattomampia kuin läntinen niitty. Heinien ohella niityllä kasvaa kuitenkin lukuisa määrä ruohovartisia kukkakasveja. Itäisen niityn eteläosat ovat tasaista niityä, mutta pohjoisosalta niityt viettävät kohti lidesjärveä. lidesjärven puolella heinien osuus kasvillisuudesta on hieman vähäisempi. Niittyjen poikki ja reunoilla on ulkoilureittejä ja pohjoisosassa niityn reunaosaa on äskettäin muokattu ilmeisesti puiston penkkien asennuksen yhteydessä.

Kuva 8. Itäisellä niityllä on istutettuja puulajeja ryhminä. Kuva: heinäkuu 2020.

Itäisen niityn lajistoa (istutetuista vierasperäisistä puulajeista vain osa on kirjattu):

nurmipuntarpää, juolavehnä, koiranheinä, nurminata, koiranvehnä, timotei, päivänkakkara, nurmi-härkki, pihasaunio, jauhosavikka, pihatatar, peltoukonauris, ahomansikka, harakankello, maitohorsma, nokkonen, omenapuu, pujo, piharatamo, leskenlehti, poimulehti (sp.), vuorikaunokki, seittitakiainen, valkoapila, heinätähtimö, saunakukka, mesiangervo, hevонhierakka, rönsyleinikki, maahumala, peltotaskuruoho, säderusokki, syysmaitiainen, peltohanhikki, puna-apila, vuohenputki, paimenmatara, niittynätkelmä, hiirenvirna, kyläkellukka, salava, terttuselja, siperianlehtikuusi, tammi, vuorijalava, hevostastanja, tuijalaji, hopeapaju, haapa, saksanpähkinä, kiiltotuhkapensas, lännenheisiangervo, okakuusi.

Kuva 9. Itäisellä niityllä on puurivejä ja kujanteita. Niittyalueet ilmeisesti niitetään loppukesästä. Kuva: elokuu 2020.

4.1.4 Puistomaiset ympäristöt (nrot 9 ja 18)

Puistomaisiksi ympäristöiksi rajattiin kaksi kuviota, jotka käsittävät hyvin heterogeenisiä ympäristöjä, kuten suuruuhostoa, niittymäisiä osia, pensaikoita ja pienialaisia puustoisia ympäristöjä. Näiden jakamiselle pienemmiksi kuvioiksi ei katsottu olevan perustetta. Iidesjärven rannan tuntumassa kuviot ovat voimakkaasti pensoittuneita ja pensaikkojen ohella suuruhoja kasvavat osat ovat luonteeltaan vanhan puutarhan kaltaista ympäristöä. Kuvion eteläosa on luonteeltaan kuivempaa, pienten niittylaikkujen ja tiestöä reunustavien pensaiden ja puiden laikuttamaa ympäristöä. Läntinen kuvio (18) on luonteeltaan selkeämmin niittyosien ja puustoisten osien luonnehtimaa.

Puistomaisten ympäristöjen lajistoa:

pietaryrtti, sinikuusama, paimenmatara, maitohorsma, alsikeapila, vuohenputki, voikukka, niittynätkelmä, maahumala, tuomi, puna-apila, salava, nurmitädyke, pujo, hiirenvirna, siankärsämö, valkoapila, peltoukonauris, seittitakiainen, komealupiini, mesiangervo, maitohorsma, nurmirölli, ketohanhikki, metsäapila, kyläkellukka, hevонhierakka, katkeratatar, vadelma, pelto-ohdake,

piharatamo, harmaamalvikki, harmaaleppä, tammi, pensasorapihlaja, mustakuusama, balsami- ja sen alalaji jättipoppeli, metsälehmus, kuusi, taikinamarja, rauduskoivu, kiiltopaju, korallikanukka (idänkanukan muoto), pihlaja, ruotsinpihlaja, saksanpihta, punaherukka, unkarinsyreeni, puistolehmus, vaahtera, jättitatar, haapa, raita.

Kuva 10. Itäinen kuvio on hyvin rehevä, pensaikkojen ja suuruhostojen luonnehtimaa ympäristöä pohjoisosasta.

Kuva 11. Läntinen kuvio on puustoisempi. Pohjoisosassa on niittyjä ja niiden reunuspuustoa (vasen kuva). Eteläosa on pensaikkoisempaa ja pienipiirteisempää ja luonteeltaan vanhan puutarhan kaltaista ympäristöä (oikea kuva).

4.1.5 Kangasmetsät (nrot 7, 10, 17, 19, 22 ja 25)

Kangasmetsiksi luokiteltiin kuviot, jotka ovat puustoisia. Selvitysalueella ei esiinny varsinaisesti kangasmetsiä, jotka olisivat luonteeltaan tavallisen kangasmetsän tyyppisiä. Esimerkiksi luonteenomainen kenttäkerroksen lajisto lähes puuttuu tai on heikosti kehittynyt. Sen on korvannut kulttuurilajisto. Yhteistä metsiköille on lehtipuuvalaisuus. Mäntyä ja kuusta ei juurikaan esiinny selvitysalueella. Kaikille kangasmetsäkuvioille on luonteenomaista koostuminen pienistä metsiköistä, joita

jakavat kulkuväylät. Rannan tuntumassa olevat kuviot ovat rehevämpiä, lehtomaisen kankaan metsiköitä, joissa esiintyy parhaimmillaan sudenmarjaa (kuviot 7, 10, 22 ja 25). Eteläosan kuviot ovat karumpia ja kuivempia, lähinnä tuoreen kankaan metsiköitä (kuviot 17 ja 19). Kuten edellä on todettu, alueen metsiköt ovat voimakkaasti kulttuurivaikutteisia, eikä niissä esiinny varsinaisesti erirakenteisuutta. Lahopuuta ei esiinny kuin yksittäin. Kangasmetsäkuvioilta ei havaittu erityisiä luontoarvoja. Vanhan kaatopaikan törmän kuvio on mielenkiintoinen sen puuston koostuessa harmaalepistä, vaahterasta ja koivusta. Taimina kasvaa runsaasti sekä vaahteraa että saarnea. Kenttäkerros käytännössä puuttuu. Kaikki kangasmetsäkuviot ovat melko kuluneita ja osin roskaisiakin.

Metsiköiden kasvilajistoa:

ojakellukka, maitohorsma, maahumala, vadelma, kyläkellukka, keltamo, hiirenvirna, mustaherukka, punaherukka, taikinamarja, kapeaosmankäämi, letohorsma, seittitakiainen, isoalvejuuri, koiranputki, ahokeltano, alsikeapila, koiranputki, kyläkellukka, letohorsma, leskenlehti, linnunkaali, maitohorsma, mesiangervo, metsäapila, metsäruusu, nokkonen, rönsyleinikki, sudenmarja, vadelma, vuohenputki, raita, rauduskoivu, salava, vaahtera, isotuomipihlaja, terttuselja, pihlaja, metsälehmus, vuorijalava, ruotsinpihlaja, saarni.

Kuva 12. Selvitysalueen keskiosien metsiköt ovat sekapuustoisia lehtipuiden ollessa vallitsevia. Kenttäkerros on harvaa ja kulttuurivaikutteista. Tavallisille metsätyypeille ominaiset lajit joko puuttuvat tai niitä esiintyy hyvin vähän.

Kuva 13. Kaatopaikka-alueen järveen laskevan törmän kenttäkerros on vajavaisesti kehittynyt. Puusto on lehtipuustoa, jossa esiintyy taimina runsaasti mm. saarnea ja vaahteraa. Alaosaa törmästä on koivuvaltaista.

4.1.6 Järvenrantakasvillisuus (nrot 8, 13, 14, 15, 16, 20, 21 ja 23)

Järven rantoja leimaavat vaihtelevan levyiset, järviruokon leimaamat ruovikot, joissa kasvaa yleisesti myös muuta korkeakasvuista lajistoa, kuten isosorsimo, osmankäämi, viitakastikka, viiltosara ja ranta-alpi (kuviot 8, 13, 14, 20, 21 ja 23). Myös piurua esiintyy paikoitellen. Vesirannan yläpuolella on monin paikoin luhtainen pensaikovyöhyke, jossa dominoivana pensaslajina on kiiltopaju (kuviot 15 ja 16). Kenttäkerroksen muodostavat luhtalajit, kuten ranta-alpi, kurjenjalka ja vehka. Limaskoja esiintyy yleisesti suojaisissa avovesilaukuissa pensaikon ja rantakasvillisuuden seassa. Pensaikot ovat hyvin reheviä ja monilajisia ympäristöjä.

Rantakasvillisuuden vyöhykkeisyys vaihtelee selvitysalueen eri osissa. Selkeintä ja parhaiten kehittyntä vyöhykkeisyys on selvitysalueen itäpään lahdenpoukamassa (kuvio 8), jossa rantakasvillisuus ja pensaikovyöhyke on erityisen hyvin kehittyntä. Myös kaatopaikka-alueen reunoilla vesirannassa on paikoin leveitäkin korkeakasvuisia, järviruokovaltaisia kasvustoja (kuvio 20). Muualla rantakasvillisuutta esiintyy kapeina kaistaleina. Rantojen pensaikot ovat parhaiten kehittyneitä edellä mainitulla itäpään poukaman alueella sekä keskiosissa selvitysalueella.

Rantakasvillisuuden lajistoa:

rantakukka, isolimaska, ulpukka, punakoiso, järviruoko, isosorsimo, piuru, vesinenätti, pelto-ohdake, kilpukka, sarjarimpi, kapeaosmankäämi, leveälehtiosmankäämi, viitakastikka, ojakellukka, viiltosara, punakoiso, karhunköynnös, kurjenpolvi, leskenlehti, karvahorsma, korpikaisla, mesiangervo, terttualpi, ranta-alpi, vehka, ristilimaska, pikkulimaska, rönsyleinikki, järvikorte,

rantalemmikki, koiranputki, isonokkonen, ojakärsämö, maitohorsma, pihlaja, salava, vaahtera, tuomi, kiiltopaju, harmaaleppä.

Kuva 14. Iidesjärven rannassa on lähes kauttaaltaan vesirajassa korkeakasvuista rantakasvillisuutta, jossa yleisimpinä lajeina ovat järviruoko ja haitalliseksi vieraslajiksi luokiteltu isosorsimo (vasen kuva). Selvitysalueen itäosassa on pieni lahdenpoukama, jossa on edustavaa ranta- ja vesikasvillisuutta (oikea kuva).

Kuva 15. Kaatopaikka-alueen törmän alla rantaan on muotoutunut pieni, luhtakasvillisuutta reunoiltaan kasvava lammikko (vasen kuva). Selvitysalueen länsiosassa rannoilla kasvaa isosorsimon ohella mm. piuru.

Kuva 16. Vesikasvillisuutta esiintyy lidesjärvessä mattomaisina laikkuina (vasen kuva). Rannat ovat monin paikoin vyöhykkeisiä, jossa korkeakasvuista rantakasvillisuusvyöhykettä seuraa paikoin luhtainen pensaikovyöhyke, joka muuttuu edelleen metsämaaksi tai niityksi (oikea kuva).

4.2 Luontotyypit

Selvitysalue on kauttaaltaan ihmisen muokkaamaa ympäristöä. Vielä 1970-luvulla alue oli lähes kauttaaltaan avointa ympäristöä. Sittemmin alueelle on alkanut muodostuma metsiköitä. Luontaisimpia ympäristöjä ovat lidesjärven rannat. Mattolaiturin eteläpuolella on selvitysalueen huomionarvoisin kohde, joka käsittää lidesjärven pienen, pitkälle umpeenkasvaneen poukaman reunaluhtineen ja pensaikkoineen. Valtaosa selvitysalueeseen kuuluvasta lidesjärven ranta-alueesta edustaa järvien pensaikot sekä suurhelofyyttien kasvustot luontotyyppinä. Nämä luontotyypit ovat elinvoimaisia, mutta paikallisesti huomionarvoisia lajistonsa takia.

Historiasta johtuen alueen niittymäisiä ympäristöjä ei ole luokiteltu uhanalaisiksi perinnebiotoopeiksi. Niittymäiset alueet ovat olleet peltoviljelyssä alle 50 vuotta sitten, joten ne eivät täytä perinnebiotooppien määrittelyä. Niitty-ympäristöt ovat kuitenkin paikallisesti huomionarvoisia, sillä niitty- ja ketokasvillisuus on taantunut huomattavasti ja avoimet niitty-ympäristöt ovat mm. hyönteislajistolle tärkeitä.

Vanhan kaatopaikan lidesjärveen viettävä, jyrkkärinteinen törmä on mielenkiintoista ympäristöä, joskaan kyseessä ei ole uhanalainen luontotyyppi.

Selvitysalueella ei esiinny uhanalaisia luontotyyppinä. Avoimet niitty-ympäristöt (kuviot 6 ja 11) sekä lidesjärven luontaisen rantakasvillisuuden vyöhykkeet (8, 13 ja 20) ovat huomionarvoisia kohteita.

4.3 Huomionarvoiset lajit

Selvitysalueelta ei ole aikaisempia tietoja valtakunnallisesti (Hyvärinen ym. 2019) tai alueellisesti (Ymparisto.fi 2010) uhanalaisista tai suojelluista kasvilajeista eikä maastoinventoinneissa tehty havaintoja tällaisista lajeista.

Aikaisempia tietoja huomionarvoisista lajeista on vuodelta 2010 (Tampereen kaupunki 2010, lajit nimetty ko. raportissa huomionarvoisiksi). Selvitysalueelta on tavattu seuraavat, vuonna 2010 huomionarvoisiksi luokitellut lajit: mätässara, piuru, punasänkiö, vesinenätti ja keltaängelmä. Näistä tulokaslajeja ovat punasänkiö ja vesinenätti. Edelleen huomionarvoisiksi mainittuja lajeja ovat ka-pealehtipaju (nykyään kaitasiropaju) ja poimuhierakka. Mikään edellä mainituista lajeista ei ole alueellisestikaan uhanalaiseksi luokiteltu.

Inventoinnin yhteydessä ei havaittu uusia, huomionarvoisia kasvilajeja. Piurua esiintyy edelleen lidesjärven ranta-alueilla isosorsimon ja järviruokokasvustojen seassa. Vesinenättiä havaittiin muutamassa kohdassa, josta on myös aikaisemmat havainnot. Vesinenätti esiintyy alueella vesirajassa tai vedessä korkeakasvuisen rantakasvillisuuden joukossa, ja lajin havaitseminen on vaikeaa. Laji lienee jonkin verran taantunut verrattuna aikaisempiin selvityksiin. lidesjärven rannasta lajia ei havaittu kohdista, jossa ulkoilureitti sijoittuu aivan rantaviivan tuntumaan ja jossa rantakasvillisuutta on muutoinkin vähän. Punasänkiötä ei inventoinnissa havaittu, mutta sen esiintymistä alueella ei voida poissulkea. Laji on pienikokoinen ja se on voinut jäädä havaitsematta, mikäli kasvupaikka on korkeakasvuisen rantakasvillisuuden seassa. Mätässaraa kasvaa edelleen selvitysalueen itänurkassa ja keltaängelmää havaittiin useassa paikassa. Poimuhierakkaa tai kaitasiropajua ei havaittu.

4.4 Arvokkaat kohteet

Selvitysalue on pääasiassa muuttunutta ympäristöä tai voimakkaasti kulttuurivaikutteista avointa tai puoliavointa ympäristöä. Alueen metsiköt eivät täytä uhanalaisten kangasmetsien määrittelyä, ja kangasmetsät ovat kenttäkerroksen osalta puutteellisesti kehittyneitä tai kulttuurilajivaltaisia. Huomionarvoisia ympäristöjä edustavat luonnontilaiset ranta-alueet. Lisäksi niitty-ympäristöt on syytä mainita huomionarvoisina ympäristöinä, vaikka nämä eivät uhanalaisten luontotyyppien määrittelyä täytäkään. Selvitysalueen niitty-ympäristöt ovat lajistollisesti kohtalaisen monipuolisia tarjoten hyönteisille ravinnonlähteitä. Niittyjen piirteet muistuttavat jo perinteisiä niittyjä, joskin lajiston perusteella vielä toistaiseksi maaperässä on tyypeä runsaasti vanhan viljelykäytön peruna.

Suosituksena on, että luonnontilaiset rantavyöhykkeen kasvillisuustyyppit säilytetään. Tämä ei estä paikallisesti avaamasta näkymää rantaan. Erityisesti itäosan lahdelman rantakosteikkoalue tulisi säilyttää luonnontilaisena. Niitty-ympäristöjä suositellaan kehitettäväksi avoimina niittinä. Näiden niitto on suositeltavaa.

4.5 Vieraslajit

Selvitysalueella esiintyy runsaasti vieraslajeja sekä istutettuja, ulkomaalaista alkuperää olevia puu- ja pensaslajeja. Inventoinnin yhteydessä merkittiin vieraslajit paikkatietoon. Merkinnöissä keskityttiin haitallisiin vieraslajeihin. Muiden vieraslajien osalta aivan kaikkia havaintoja esimerkiksi terttuseljasta ei merkitty. Istutettuja puulajeja ei ole merkitty vieraslajeiksi.

Vieraslajeista havaittiin seuraavat ryhmiteltynä haitallisiin vieraslajeihin ja muihin vieraslajeihin. On syytä huomioida, että tässä on listattu vieraslajeiksi luokitellut lajit, ei kaikkia Suomeen tuotuja lajeja.

Haitalliset vieraslajit	Vieraslajit
jättipalsami	Paimenmatara (sijainteja ei merkitty, yleisenä niityillä)
komealupiini	terttuselja
jättitattaret	saarnivaahtera
isosorsimo	idänkanukka (lännen- ja korallikanukka)
	viitapihlaja-angervo
	mustakuusama
	karhunköynnös
	isotuomipihlaja
	lännenkanukka

Haitallisista vieraslajeista jättipalsamia esiintyy erittäin laajoina kasvustoina vanhan kaatopaikan alueella, ja kasvi on levittäytynyt alueella aggressiivisesti (Kuva 15). Toistaiseksi lajia ei havaittu muualta kuin kaatopaikka-alueelta tai sen reunoilta. Iidesjärven rantavyöhykkeessä yleisesti esiintyvä isosorsimo on luokiteltu haitalliseksi vieraslajiksi. Isosorsimoa on aikanaan istutettu meille monin paikoin, jota alkuperää Iidesjärven esiintymätkin ovat. Laji on järviruo'on tapaan aggressiivinen

kilpailija ja se esiintyy luontaisesti lähialueillamme Virossa ja Venäjän Karjalassa. Lajin raivaaminen rantavyöhykkeestä on hankalaa ja saattaa aiheuttaa riskin muiden vieraslajien, kuten jättipalsamin leviämislle.

Kuva 17. Jättitattaria ja komealupiinia kasvaa useamman aarin laikkuina (vasen kuva). Jättipalsami on levittäytynyt laajalle entisellä kaatopaikka-alueella (oikea kuva)

Komealupiinia esiintyy kahtena kasvustona selvitysalueen keskiosissa. Molemmat kasvustot ovat noin 5 aarin kokoisia avoimissa, niittymäisissä ympäristöissä.

Jättitattarta esiintyy kahdessa paikassa. Näistä Nekalantien tuntumassa oleva kasvusto on suhteellisen pieni ja sijoittuu soratien reunaan. Keskeemmällä selvitysalueella oleva kasvusto on laaja kattaen useita aareja.

Haitallisten vieraslajien lisäksi alueella esiintyy muista vieraslajeista erityisesti terttuseljaa ja karhunköynnöstä. Angervoja ja kanukoita kasvaa siellä täällä yleensä yksittäisinä pensaina.

Kuva 18. Kartta vieraslajien esiintymisestä selvitysalueella.

4.6 Kytkeytyminen viherverkostoon

Tampereen kantakaupungin yleiskaavan (2040) kartalla 2 selvitysalue on osoitettu kokonaisuudessaan osaksi keskuspuistoverkostoa. Selvitysalue rajautuu yleiskaavan suojelualueeseen (lidesjärvi). Selvitysalueelle on osoitettu lisäksi Erikoispuisto-merkintä sekä ohjeellinen virkistysreitti mukaillen lidesjärven rantaa (vastaa nykyistä luontopolkua viitteellisesti). Selvitysalue kytkeytyy viherverkostoon ohjeellisten virkistysyhteyksien kautta (Kuva 16).

Kuva 19. Ote Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 liitekartasta 2, Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut.

4.7 Selvitysalueen merkitys hyönteislajistolle

Selvitysalueen merkitystä hyönteislajistolle arvioimme toteuttamamme luontotyyppi- ja kasvillisuus selvityksen sekä alueella aiemmin tehtyjen hyönteistutkimuksien perusteella (Tampereen Hyönteistutkijain Seura ry 2019). Julkaisussa esitetyistä harvinaisista ja uhanalaisista lajeista on koottu lista (Taulukko 1), johon on kirjattu uhanalaisuusluokat vuoden 2019 uhanalaisuusarvioinnin mukaisiksi (Hyvärinen ym. 2019). Merkittävimmät muutokset listaan ovat ruskopikkumittarin siirtyminen erittäin uhanalaiseksi (EN) ja idänritariyökkösen vaarantuneeksi (VU).

Ruskopikkumittari elää erityisesti aurinkoisilla piha-alueilla ja se on arovyöhykkeen voimakkaasti laidunnettujen ja kuluneiden savimaiden laji, joka elää savikoilla ja maltoilla sekä pihatattarella. Laji on keskittynyt Suomessa lähinnä aurinkoisille ruderaateille, piha- ja peltoalueille ja on meillä kärsinyt maatalouden muutoksista. Idänritariyökkönen on tyypillisesti suurien haavikoiden laji, joka ajoittain levittäytyy laajoille alueille vaellusten myötä ja muodostaa siten kantoja. Lämpimät ja lumettomat talvet ovat haastavia mannerilmaston lajille ja sen kantojen vaihtelu on lähinnä riippuvainen ilmastosta. Lajin pysyvät esiintymät ovat usein alueilla, missä haapaa kasvaa topografisesti monimuotoisessa maastossa, mikä puskuo huonojen vuosien haittapuolia.

Kovakuoriaistyöryhmän päätös siirtää kirjonorkkokärsäkäs arvioimatta jäävien lajien joukkoon liittyy poppelilajien statukseen vieraslajeina. Esimerkiksi perhostyöryhmässä on vastaavissa tapauksissa itse Suomeen levinneet lajit arvioitu normaalisti muiden kotimaisilla kasveilla elävien lajien mukaan. Syynä on se, että kaikkien kasvilajien todellinen kotimaisuusstatus ei ole uskottavalla arvioitavissa ja tulevaisuudessa luontainen leviäminen sekä ihmisen aiheuttamat kasvilajien siirrot sotkevat tilannetta loputtomiin eikä paluuta entiseen tule olemaan. Lisäksi uhanalaisluokalla ei de facto ole lajin suojelutasolle sellaisenaan suoraa juridista merkitystä ilman lisäarvotusta esimerkiksi erityisesti suojeltavana lajina. Sen sijaan eri alueiden luonnon monimuotoisuutta ja kulttuurihistoriallista arvoa voidaan paremmin kuvata, jos myös näiden lajien esiintyminen huomioidaan ja uhanalaisuus on laskettu IUCN normien mukaan. Myös rakennetun ympäristön lajisto kuuluu kulttuurihistorialliseen kontekstiin, vaikka tämä jopa historiallisilla alueilla usein hämmästyttävällä tavalla jätetään huomiotta.

lidesjärven lajistossa näkyy selkeästi kulttuuriympäristöön kuuluvan kasvilajiston, kuten poppeleiden, lehmusten ja tammen lehdillä elävän lajiston runsas esiintyminen, joissa on myös useita Suomeen hiljan levinneitä lajeja, kuten amurinmiinakoi, poppelirunkokääriäinen ja runkosammalilla elävä lehtjuovakoi sekä pitkään etelärannikon lajistoon kuulunut kaunokärsäköi. Eteläisen lajiston ilmaantuminen juuri puiston alueelle kertoo suotuisasta mikroilmastosta, johon liittyy aurinkoisuus ja valoisuus sekä kenttäkerroksen luonnontilaisuus, mikä suojaa viileänä vuodenaikana talvehtivia hyönteisiä. Poppelilla elävien lajien esiintyminen Suomessa näinkin pohjoisessa osoittaa hyvin, miten laeva ilmastollinen toleranssi hyönteisillä on, kun ravintokasvia vain on saatavilla – Suomessa tavataankin suurta osaa Keski-Euroopan poppeleilla esiintyvistä lajistosta ja niiden lajista on tasaisesti kasvanut koko 2000-luvun.

Lajistollisesti niin alueen niityt, puusto, ruderaatit ja rannat muodostavat monimuotoisen kokonaisuuden, jossa näkyy lisäksi alueen historia puulajipuistona. Tampereen maantieteellisestä sijainnista johtuen ei nykyiselle IUCN-ohjeistuksella voi odottaa kovin runsasta uhanalaisten lajien keskittymää, mutta tehdyssä hyönteistutkimuksessa on mielestämme aivan oikein keskitytty tunnistamaan luontaisesti alueellisesti tai valtakunnallisestikin harvinaisia lajeja, vaikka ne eivät olisikaan uhanalaisia. Näitä luontoarvoja ja lajistollisia elementtejä kannattaa huomioida myös jatkossa ja tukea alueen kehittämisessä, vaikka esimerkiksi siirtämällä alueelle muualla rakentamisen alle jääviä kasvilajeja. Osalle harvinaisemmasta lajistosta olisi hyvä, että kaatopaikan rantavalliin kasvanutta tiheikköä harvennettisiin suosien kohteella kasvavien saarnien, metsälehmusten ja tammien lisääntymistä alueella. Samoin kaupunkiympäristössä voidaan huomioida paremmin varsinkin ontoissa ja vioittuneissa puissa sekä käävillä elävää hyönteislajisto säästämällä ja suojelemalla niitä

hakkuilta. Tämä lajisto on esimerkiksi Helsingin alueella paikoin erittäin edustavaa, koska laiduneläinten puuttuessa Euroopan luontoon alun perin yleisenä ja runsaslajisena kuuluneet savannimaiset suurten puiden muodostamat metsät ovat nykyisin luonnossa harvinaisia, mutta keskittyneet nykyisin puistoihin ja kartanoalueille. Näistä edustavin kohde Suomessa lienee Ruissalo.

Taulukko 1. Alueella havaitut harvinaisemmat tai punaisen kirjan lajit ja niiden uhanalaisuusluokka 2019 (lajitiedot: Tampereen hyönteistutkijain seuran ry 2019, uhanalaisuusluokat: Hyvärinen ym. 2019).

Viirukääpäkoi (<i>Nemapogon nigralbello</i>) (sil-mälläpidettävä, NT)	Koivukehtokoi (<i>Lyonetia padifoliella</i>) (LC)
Tammikovertajakoi (<i>Acrocercops brongniardellus</i>) (elinvoimainen, LC)	Kaunokärsäkoi (<i>Promalactis procerella</i>) (LC)
Amurinmiinakoi (<i>Phyllonorycter issikii</i>) (LC)	Solmuvihviläpussikoi (<i>Coleophora tamesis</i>) (LC)
Runkokeulakoi (<i>Chionodes ignorantellus</i>)	Hopeapajukeulakoi (<i>Gelechia cuneatella</i>) (LC)
Herukkakeulakoi (<i>Gelechia jakovlevi</i>) (NT)	Lehtujuovakoisa (<i>Catoptria verella</i>) (LC)
Puistosilmukääriäinen (<i>Apotomis lineana</i>) (LC)	Lehmuskiitäjä (<i>Mimas tiliae</i>) (LC)
Poppelirunkokääriäinen (<i>Gypsonoma oppressana</i>) (LC)	Olkikulmumittari (<i>Idaea sylvestraria</i>) (LC)
Ruskopikkumittari (<i>Eupithecia sinuosaria</i>) (erittäin uhanalainen, EN)	silkipikkumittari (<i>Eupithecia selinata</i>) (LC)
Idänritariyökkönen (<i>Catocala adultera</i>) (vaarantunut, VU)	Kulmaritariyökkönen (<i>Catolaca nupta</i>) (LC)
Sininurmiyökkönen (<i>Platyperigea montana</i>) (NT)	Pilliyökkönen (<i>Arenostola phragmitides</i>) (LC)
Kirjonorkkokärsäkäs (<i>Dorytomus ictor</i>) (arviointiin soveltumaton)	oranssiseppä (<i>Ampedus nigroflavus</i>) (LC)
Niinijäärä (<i>Stenostola dubia</i>) (NT)	Ketoharsokorento (<i>Chrysopa commata</i>) (LC)
lehtoliskokuntikas (<i>Quedius microps</i>) (LC)	

5 JOHTOPÄÄTÖKSET

Selvitysalueella ei ole uhanalaisia luontotyyppejä, metsälain erityisiä ympäristöjä tai luonnonsuojelulain luontotyyppejä. Pääosa selvitysalueesta on voimakkaasti ihmisen muokkaamaa ja edelleen voimakkaan kulttuurivaikutteisuuden piirissä. Selvitysalueella ei esiinny suojeltuja tai uhanalaisia kasvilajeja. Aikanaan huomionarvoisiksi määritettyjä kasvilajeja ovat piuru, vesinenätti, mätässara ja keltaängelmä, jotka keskittyvät ranta-alueille.

Selvitysalueen rantakosteikot sekä kulttuuriniityt edustavat monimuotoisia ympäristöjä, joiden säilyttämistä suositellaan. Alueen niityt ovat pääosin varsin reheviä korkeita ja kosteita suuruuhoniittyjä, jotka sellaisinaan sopivat esimerkiksi esiintymispaikoiksi jopa tavallisimmille päiväperhosille ja ne tarjoavat ravintoa loppukesällä sekä hyönteisille, että siemeniä syöville linnuille. Vaikka alueella ei mitään erikoisia lajeja kasvakaan, on niittyjen mosaiikki suuri pinta-alaltaan, mikä lisää niiden merkittävyyttä pysyville hyönteispopulaatioille. Osia niittyalueista ja olisi silloin tällöin hyvä niittää, kunhan kaikkia alueita ei niitetä samaan aikaan tai edes välttämättä joka vuosi. Arvokkaammat kohteet, joissa on erikoisempia kasveja, kuten vaikka malvoja, kannattaa merkitä ja jättää niiton ulkopuolelle. Näin siksi, että huomattava osa hyönteislajeista elää toukkina kasvien varsissa, kukkinnoissa tai siemenissä ja tällöin liian laajamittaiset niitot köyhdyttävät aluetta. Niittojäte tulee kerätä pois, mutta sen voi jättää johonkin suojaiseen paikkaan, jolloin osa hyönteisistä voi ehtiä vielä koteloitumaan alueelle. Myös pensakoitumista kannattaa ajoissa rajoittaa niin, että niitä on lintujen pesimäpaikoiksi, mutta suuria alta lähes kasvittomia tiheikköjä ei pääse muodostumaan. Luonnossa pensaikot ovat yleensä voimakkaasti laidunnettuja ja suuret tiheiköt muodostuvat vain alueille, missä ei enää ole laidunnusta. Sen takia niiden lajistollinen monimuotoisuus on myös pieni, kun kukkakasvillisuus häviää. Yksittäiset pajut ja varsinkin raidat ovat keväällä merkittävin mesi-hyönteisten ravinnonlähde, joten niitä kannattaa periaatteessa suosia. Ruderaattialueiden hiekkaisien kohtien kasvillisuutta on myös hyvä mahdollisuuksien mukaan pitää kurissa, että maassa pesiville pistiäisille riittää pesimäpaikkoja.

Alueella esiintyy lukuisia vieraslajeja, joista haitallisia ovat jättipalsami, jättitattaret ja komealupiini. Jättitattaren ja komealupiinin esiintymät ovat rajallisia kooltaan, joten niiden hävittäminen on todennäköisesti suhteellisen helppoa. Sen sijaan jättipalsami on jo levittäytynyt erittäin laajalle. Lajin edelleen leviäminen tulisi estää. Isosorsimoa esiintyy lidesjärven ranta-alueella suhteellisen yleisesti. Se muodostaa järvenrantakasvillisuusvyöhykkeen yhdessä dominoivan järviruo'on ja muun korkeakasvuisen rantakasvillisuuden kanssa. Lajin poistamiselle ei nähdä tarvetta. Laji on mainittu järvien suurhelofyyttien kasvustojen yhtenä tyyppilajina eteläisessä Suomessa.

6 LÄHTEET

Tampereen kaupunki 2010. Iidesjärven ympäristö ja maisemaselvitys. Tampereen Infratuotanto liikelaitos, Suunnittelupalvelut. Selvitykset ja arvioinnit 2009, tarkistettu 2.8.2010.

Tampereen kaupunki 2017. Kantakaupungin yleiskaava 2040. Kartta 2. Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö & Suomen ympäristökeskus. ISBN: 978-952-11-4974-0.

Ymparisto.fi 2013. Alueellisesti uhanalaisten ja silmälläpidettävien lajien esiintyminen Suomessa. https://www.ymparisto.fi/fi-fi/luonto/lajit/Uhanalaiset_lajit/Suomen_lajien_punainen_lista_2010/Alueellisesti_uhanalaisista_lajeista_2010

Tampereen Hyönteistutkijain Seura ry 2019. Raportti hyönteisselvityksistä Iidesjärven Perhepuiston asemakaavan nro 8725 alueella.

Hyvärinen, E., Juslén, A., Kemppainen, E., Uddström, A. ja Liukko, U-M. (toim.) 2019. Suomen lajien uhanalaisuus – Punainen kirja 2019. Ympäristöministeriö ja Suomen ympäristökeskus.